Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
GIOVANNI PITRUZZELLA
esitatud 28. mail 2020[1]

Kohtuasi C-556/19

Société Eco TLC
versus
Ministre de la Transition écologique et solidaire,
menetluses osales:
La Fédération des entreprises du recyclage

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu))

Eelotsusetaotlus – Riigiabi – Laiendatud tootjavastutus – Taaskasutusorganisatsioon, kellele avaliku võimu organid on andnud tegevusloa teatavate toodete turuletoojatelt tasu kogumiseks, et täita turuletoojate eest nende seadusest tulenev kohustus töödelda neist toodetest tekkivaid jäätmeid – Rahaline toetus, mida taaskasutusorganisatsioon maksab temaga lepingu sõlminud sortimisettevõtjatele – Mõiste „riigi ressursid" – Kohustuslikud maksed – Avalik kontroll ressursside üle – Piisavalt otsene seos antud eelise ja riigieelarve vähemalt potentsiaalse vähenemise vahel

1. Kas Prantsusmaal kehtestatud süsteemiga, mis näeb ette laiendatud tootjavastutuse tekstiilitoodetest, kodutekstiilist ja jalatsitest (edaspidi „tekstiilitooted ja jalatsid") tekkivate jäätmete käitlemise eest, on kehtestatud riigiabikava ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses?

2. Nii võib sisuliselt sõnastada küsimuse, mille Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) on esitanud Euroopa Kohtule eelotsusetaotlusega, mida käesolevas ettepanekus käsitletakse.

3. Käesolevas kohtuasjas tuleb Euroopa Kohtul esimest korda käsitleda küsimust, kuidas suhestuvad omavahel riigiabieeskirjad ja laiendatud tootjavastutuse süsteem, mis kehtestati liidu õiguses Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiviga 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid.[2]

1 Algkeel: prantsuse.

2 ELT 2008, L 312, lk 3. Seda direktiivi on mitu korda muudetud, viimati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta direktiiviga (EL) 2018/851, millega muudetakse direktiivi 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid (ELT 2018, L 150, lk 109).

4. Laiendatud tootjavastutuse süsteem, mis on ELTL artikli 191 lõikes 2 ette nähtud keskkonnaalase aluspõhimõtte „saastaja maksab“ väljendus, kujutab endast liidu jäätmekäitlusnormide nurgakivi. See süsteem sisaldab meetmete kogumit, mis on võetud selleks, et tagada toodete tootjate rahaline ja vajaduse korral ka korralduslik vastutus toote olelusringi jäätmeetapi haldamise eest.[3] See on üks vahendeid, et aidata Euroopa Liidul liikuda lähemale „ringlussevõtuühiskonnale“, kus püütakse vältida jäätmeteket ja kasutatakse jäätmeid ressursina,[4] võttes suuna ringmajanduse loomisele.[5]

5. Käesolevas kohtuasjas seatakse mitme eri Prantsusmaal kehtestatud laiendatud tootjavastutuse reeglistiku[6] hulgast tekstiilitooteid ja jalatseid puudutavad normid kahtluse alla nende kokkusobivuse aspektist liidu riigiabieeskirjadega. Äriühing Eco TLC, kes on Prantsusmaal ainus taaskasutusorganisatsioon, kellel on tegevusluba selleks, et täita tekstiili- ja jalatsitootjate eest nende seadusest tulenev kohustus töödelda neist toodetest tekkivaid jäätmeid, esitas Conseil d'État'le kaebuse, paludes tühistada ministri 2017. aasta määruse, millega muudeti ühe sellise toetuse summat, mida see äriühing peab maksma temaga lepingu sõlminud sortimisettevõtjatele. Eco TLC väidab, et selle laiendatud vastutuse süsteemiga on kehtestatud meede, mis kujutab endast ebaseaduslikku riigiabi.

6. Seega palutakse Euroopa Kohtul hinnata, kas see normistik on kooskõlas ELTL artikli 107 lõikega 1. Selles kontekstis puudutab kõige problemaatilisem küsimus seda, kas sortimisettevõtjatele kõnealuse süsteemi kohaselt makstavaid vahendeid saab kvalifitseerida „riigi ressurssideks“. Niisiis annab käesolev kohtuasi Euroopa Kohtule võimaluse selgitada põhjalikumalt oma kohtupraktikat, mis puudutab mõistet „riigi ressursid“.

I. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

7. Direktiivi 2008/98 artikli 8 „Tootja laiendatud vastutus“ lõikes 1 on ette nähtud, et „[l]iikmesriigid võivad korduskasutamise ning jäätmete vältimise, ringlussevõtu ja muu taaskasutamise hoogustamiseks võtta regulatiivseid või mitteregulatiivseid meetmeid tagamaks, et igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kes oma majandus- või kutsetegevuses töötab välja, toodab, töötleb, müüb või impordib tooteid (toote tootja), on tootja laiendatud vastutus“.

8. Sama direktiivi artikkel 8a, mis lisati direktiiviga 2018/851 ja mille pealkiri on „Tootja laiendatud vastutuse süsteemide suhtes kehtivad üldised miinimumnõuded“, näeb lõike 1 punktis a ette, et liikmesriigid „määravad selgelt kindlaks kõigi asjaosaliste, sealhulgas liikmesriigi turule tooteid laskvate tootjate, nende nimel tootja laiendatud vastutuse kohustust täitvate organisatsioonide, avaliku ja erasektori jäätmekäitlejate, kohalike omavalitsuste ning vajaduse korral korduskasutamise ja korduskasutamiseks ettevalmistamisega tegelevate ettevõtjate ning sotsiaalsete ettevõtete ülesanded ja kohustused“.

3 Direktiivi 2018/851 põhjendus 14.

4 Direktiivi 2008/98 põhjendus 28.

5 2020. aasta märtsis võttis Euroopa Komisjon vastu uue ringmajanduse tegevuskava, mis on „Euroopa rohelises kokkuleppes“ (*European Green Deal*), uues Euroopa jätkusuutliku majanduskasvu programmis (vt COM(2020) 98 final) üks tähtsamaid osi. Selles kavas nimetatakse laiendatud tootjavastutuse süsteemi üheks meetmeks, mille eesmärk on jäätmeteket märkimisväärselt vähendada.

6 Prantsusmaal on praegu umbes 20 laiendatud tootjavastutuse võrgustikku, mis on seadusega järk-järgult loodud erinevates sektorites, näiteks pakendite, patareide, autode, ravimite ja mööbli omas.

9. Sama artikli lõikes 5 on muu hulgas ette nähtud, et „[l]iikmesriigid kehtestavad asjakohase seire- ja nõuete täitmise tagamise raamistiku, millega tagatakse, et toodete tootjad ja organisatsoonid, kes täidavad nende nimel tootja laiendatud vastutuse kohustusi, tõepoolest täidavad – ka kaugmüügi korral – tootja laiendatud vastutuse kohustusi, et rahalisi vahendeid kasutatakse nõuetekohaselt ning kõik tootja laiendatud vastutuse süsteemi rakendamises osalejad esitavad usaldusväärseid andmeid“.

B. Prantsuse õigus

10. Prantsusmaal näeb keskkonnaseadustiku (code de l'environnement) artikkel L. 541-10-3 ette laiendatud tootjavastutuse põhimõtte, mis kehtib tootjatele, kes viivad kodumaisele turule kodumajapidamiste jaoks mõeldud tekstiilitooteid ning jalatseid. Nii on tekstiilitoodete ja jalatsite tootjad, importijad ja turustajad (edaspidi „turuleviijad“) kohustatud maksma neist tekstiilitoodetest ja jalatsitest tekkinud jäätmete ringlussevõtu ja töötlemise eest või selle ise korraldama.

11. Selle seadusliku kohustuse täitmiseks pakub keskkonnaseadustiku artikkel L. 541-10-3 tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijatele valiku:

– nad kas liituvad *taaskasutusorganisatsiooniga*, kellele keskkonnaminister ja tööstusminister on andnud tehnilise kirjelduse alusel tegevusloa, ja maksavad sellele organisatsioonile tasu. Seejärel tuleb sellel organisatsioonil sõlmida lepingud sortimisettevõtjatega ja jäätmekäitluse eest vastutavate kohalike omavalitsuste või nende liitudega ning maksta kogutud tasu neile asjaomaste jäätmete ringlussevõtu- ja töötlemistoimingute eest rahalise toetuse vormis edasi;

– või nad võivad rajada nende jäätmete ringlussevõtuks ja töötlemiseks ühele teisele tehnilisele kirjeldusele vastava *individuaalse süsteemi*, mis on keskkonnaministri ja tööstusministri ühise määrusega heaks kiidetud.

12. Keskkonnaseadustiku artikli L. 541-10-3 viimases lõigus on ette nähtud, et seda seaduslikku kohustust puudutavate sätete konkreetse rakendamise tingimused, „sealhulgas tasu arvutusviis, tööturul raskustes olevate isikute integreerimise soodustamise tingimused ning sanktsioonid [tekstiilitoodete- ja jalatsite turuleviijate seadusliku kohustuse] täitmata jätmise korral kehtestatakse Conseil d'État' (Prantsusmaa riiginõukogu) dekreediga“.

13. Taaskasutusorganisatsioonide kohta on keskkonnaseadustiku artiklis R. 543-214 ette nähtud, et need saavad tegevusloa kuni kuueks aastaks. Lisaks peab taaskasutusorganisatsioon oma loataotluses tõendama oma tehnilist ja rahalist suutlikkust viia nõuetekohaselt lõpule toimingud, mida on vaja, et soodustada tema sõlmitavate lepingute ja tema kogutavate tasude edasijaotamise abil tekstiili- ja jalatsijäätmete korduskasutust, ringlussevõttu, materjalina taaskasutamist ja töötlemist. Ta peab ka märkima, millistel tingimustel ta kavatseb selle tegevusloa juurde kuuluva tehnilise kirjelduse punkte täita.

14. Keskkonnaseadustiku artiklis R. 543-218 on samuti ette nähtud, et tegevusloa saavate organisatsioonide tehnilises kirjelduses on täpselt ette nähtud muu hulgas: esiteks sorditud, korduskasutatavate, ringlusse võetavate või taaskasutatavate jäätmete koguselised eesmärgid; teiseks tööturul raskustes olevate isikute kaasamise soodustamise eesmärgid; kolmandaks tingimused, mille juures tegevusloa omanik sõlmib iga sortimisettevõtjaga lepingu, et aidata katta nende jäätmete ringlussevõtu- ja töötlemiskulusid, mida pärast sortimist korduskasutusse ei võeta, ning sortimisettevõtjale tehtava makse vähendamine juhul, kui see ei täida nende isikute kaasamise miinimumeesmärki.

15. Selle seadustiku artikli R. 543-215 esimeses lõigus on ka sätestatud, et tegevusloaga organisatsioonid määravad tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijatelt kogutavate tasude kogusumma kindlaks nii, et see kataks igal aastal tehnilise kirjelduse kohaldamisest tulenevad kulud.

16. Keskkonnaministri ja tööstusministri 3. aprilli 2014. aasta määrusega[7] (edaspidi „2014. aasta määrus“) avaldati esiteks tehniline kirjeldus, millele organisatsioon, kelle eesmärk on osaleda tekstiili- ja jalatsijäätmete töötlemises, peab ajavahemikul 2014–2019 vastama, ning teiseks anti Eco TLC-le luba koguda tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijatelt neist toodetest tekkivate jäätmete töötlemise eest tasu ning maksta see rahaliste toetuste vormis edasi sortimisettevõtjatele, järgides seda tehnilist kirjeldust.

17. Taaskasutusorganisatsiooni tegevusloaga seotud tehnilises kirjelduses, mis oli lisatud 2014. aasta määrusele, on esiteks kindlaks määratud eesmärgid, mille tegevusloaga organisatsioon peab saavutama, ja tema ülesanded (I peatükk).

18. Teiseks on seal ette nähtud finantskorralduse eeskirjad, sealhulgas see, et tegevusloaga taaskasutusorganisatsiooni juhatusse kuulub riiklik kontrolör (II peatükk), samuti eeskirjad, mis puudutavad suhteid avaliku võimuga (VII peatükk).

19. Kolmandaks reguleerib see tehniline kirjeldus suhteid tegevusloaga taaskasutusorganisatsiooni ja tasu maksjate ehk tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijate vahel, kes soovivad selle organisatsiooniga liituda (III peatükk). Selle raames on sätestatud ka eeskirjad arvutusmeetodi kohta, mille taaskasutusorganisatsioon käesoleva ettepaneku punktis 15 mainitud tasu arvutamiseks kehtestab.

20. Neljandaks on tehnilises kirjelduses ette nähtud eeskirjad tegevusloaga taaskasutusorganisatsiooni ja sortimisettevõtjate vaheliste suhete kohta (VI peatükk). Konkreetsemalt on seal sätestatud tulemuslikkuse ja jälgitavuse kriteeriumid, mille järgimisest sõltub, kas ettevõtja on lepingu sõlmimiseks ja toetuse saamiseks kõlblik; eelkõige on seal toetuse maksmise tingimuseks kehtestatud materjali taaskasutuse ja ringlussevõtu miinimummäär. Seal on ette nähtud kolm eri tüüpi rahalist toetust, mida võib lepingulistele sortimisettevõtjatele maksta: tegevuse püsimise toetus, materjali sortimise toetus ja arengutoetus.

21. Tehnilise kirjelduse III lisas „Aastal N+1 aasta N eest lepingu alusel töötavatele sortimisettevõtjatele makstud rahaliste toetuste (S_n) arvutusmeetod“ on kindlaks määratud nende eri tüüpi rahaliste toetuste arvutusviis. Konkreetsemalt tegevuse püsimise toetuse summa (S_{np}) kohta selgub sellest lisast, et see võrdub jäätmete materjalina taaskasutamise (S_{npvm}), energiakasutuse (S_{npve}) ja kõrvaldamise (S_{npe}) eest antavate tegevuse püsimise toetuste summaga ($S_{np} = S_{npvm} + S_{npve} + S_{npe}$). Materjalina taaskasutamise eest antav tegevuse püsimise toetus (S_{npvm}) arvutatakse, rakendades „sorditud ja materjalina taaskasutusse läinud (korduskasutus + ringlussevõtt + muud materjali taaskasutuse viisid) kogustele“ koefitsienti, milleks on määratud 65 eurot tonni kohta.

22. 19. septembri 2017. aasta määrusega, millega muudeti 2014. aasta määrust (edaspidi „vaidlusalune määrus“),[8] suurendati tegevuse püsimise toetuse summat. Selle määruse artiklis 1 on ette nähtud, et 2014. aasta määrusega kehtestatud koefitsienti, mida rakendatakse materjalina taaskasutamise eest antavale tegevuse püsimise toetusele (S_{npvm}), mis oli 65 eurot tonni kohta, tõstetakse toetuste puhul, mida makstakse alates 1. jaanuarist 2018, 82,5 eurole tonni kohta.

7 Määrus, mis käsitleb loa andmise menetlust ning millega kehtestatakse tehniline kirjeldus organisatsioonidele, kelle eesmärk on osaleda rõivastest, kodutekstiilist ja jalatsitest tekkivate jäätmete töötlemises vastavalt keskkonnaseadustiku artiklile R. 543-214, ning käsitleb organisatsioonile loa andmist vastavalt keskkonnaseadustiku artiklitele L. 541-10-3 ja R. 543-214–R. 543-224 (Arrêté relatif à la procédure d'agrément et portant cahier des charges des organismes ayant pour objet de contribuer au traitement des déchets issus des produits textiles d'habillement, du linge de maison et des chaussures, conformément à l'article R. 543-214 du code de l'environnement et portant agrément d'un organisme, en application des articles L. 541-10-3 et R. 543-214 à R. 543-224 du code de l'environnement) (*JORF* nr 0111, 14.5.2014).

8 *JORF*, 4.10.2017, tekst nr 5.

II. Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

23. 2017. aasta novembris esitas Eco TLC Conseil d'État'le (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) kaebuse vaidlusaluse määruse tühistamiseks võimu kuritarvitamise tõttu. Eco TLC väidab muu hulgas, et selle määrusega on kehtestatud meede, mis kujutab endast uut ebaseaduslikku riigiabi, kuna sellest ei ole eelnevalt Euroopa Komisjonile teatatud, ning seega on rikutud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõiget 1.

24. Selle kohta märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks, et ükski tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviija ei ole loonud individuaalset jäätmete ringlussevõtu- ja töötlemissüsteemi ning et Eco TLC on ainus taaskasutusorganisatsioon, kellel on tekstiili- ja jalatsisektoris avaliku võimu organite antud tegevusluba.

25. Teiseks täpsustab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et sortimisettevõtjatele Eco TLC poolt makstavate rahaliste toetuste arvutusmeetod kehtestati 2014. aasta määrusega, lähtudes jäätmete taaskasutamisega ja sotsiaalsetes raskustes olevate isikute tööhõivega seotud eesmärkidest. Ta märgib, et selle määruse kohaselt peab Eco TLC kohandama turuleviijatelt sissenõutavate tasude summat nii, et see oleks täpselt nii suur, kui on vajalik tema kohustuste täitmiseks, see tähendab rahaliste toetuste maksmiseks sortimisettevõtjatele vastavalt määruses kehtestatud arvutusmeetodile ning mitmesuguseks teadlikkuse tõstmise alaseks ja ennetustegevuseks, ilma et ta võiks saada kasumit või kahjumit või tegutseda teistes valdkondades.

26. Kolmandaks ja viimaseks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Eco TLC juhatuse koosolekutel osaleb riigi määratud riiklik kontrolör, omamata siiski hääleõigust, teda teavitatakse selle äriühingu kavandatavate investeeringute tingimustest enne, kui juhatus need kinnitab, ning ta võib lasta endale edastada kõik selle äriühingu finantshaldusega seotud dokumendid, et ta saaks hea finantshalduse eeskirjade rikkumise korral teatada sellest pädevatele riigiasutustele, kes võivad määrata kuni 30 000 euro suuruse trahvi või siis otsustada selle tegevusloa peatada või lausa ära võtta. See kohus märgib, et nende tingimuste piires teeb Eco TLC oma haldusalaseid valikuid oma äranägemise järgi ning et eelkõige ei ole tal maksete tegemiseks ette nähtud vahendite suhtes mingit konkreetset hoiustamiskohustust.

27. Kuna küsimus, kas kõnealune süsteem on ELTL artikliga 107 kooskõlas, on Conseil d'État' (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluses oleva vaidluse lahendamiseks otsustava tähtsusega, otsustas Conseil d'État neil asjaoludel menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [ELTL] artiklit 107 tuleb tõlgendada nii, et süsteemi, […] milles avaliku võimu organite väljastatud tegevusloaga eraõiguslik mittetulunduslik taaskasutusorganisatsioon nõuab konkreetse tootekategooria turuleviijatelt, kes on temaga sõlminud vastava lepingu, sisse tasu teenuse eest, mis seisneb selles, et nende asemel tagatakse nendest toodetest tekkivate jäätmete töötlemine, ja maksab nende jäätmete sortimise ja taaskasutusega tegelevatele ettevõtjatele toetusi, mille summa on tegevusloas kindlaks määratud, arvestades keskkonnaalaseid ja sotsiaalseid eesmärke, tuleb lugeda selle artikli tähenduses riigiabiks?“

III. Õiguslik analüüs

28. Oma eelotsuse küsimusega soovib Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) Euroopa Kohtult teada, kas ELTL artikli 107 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellist turuleviijate laiendatud vastutuse süsteemi, nagu on Prantsuse õiguses loodud tekstiili- ja jalatsisektoris, tuleb käsitada meetmena, millega kehtestatakse selle artikli tähenduses riigiabi.

29. Sellele küsimusele vastamiseks pean kõigepealt vajalikuks esitada eelotsusetaotluse esitanud kohtu kirjelduse põhjal lühidalt eelotsuse küsimuses käsitletava süsteemi põhilised omadused ning seejärel teha mõned sissejuhatavad märkused.

A. Prantsusmaal kehtiv tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijate laiendatud vastutuse süsteem

30. Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust selgub, et Prantsusmaal kehtestatud tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijate laiendatud vastutuse süsteemi iseloomulikud omadused on järgmised.

31. Esiteks on tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijatel seadusest tulenev kohustus maksta neist toodetest tekkinud jäätmete ringlussevõtu ja töötlemise eest või see ise korraldada. *De jure* on neil valida, kas maksta rahalist tasu avalikult võimult tegevusloa saanud taaskasutusorganisatsioonile, kes maksab selle edasi sortimisettevõtjatele, või luua nende jäätmete ringlussevõtuks ja töötlemiseks individuaalne süsteem, millel on samuti vaja avaliku võimu heakskiitu.[9]

32. Kohtutoimikust ilmneb siiski, et ükski tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviija ei ole individuaalset süsteemi loonud ning et kõik need turuleviijad on otsustanud liituda ainsa moodustatud ja tegevusloa saanud taaskasutusorganisatsiooniga, see tähendab Eco TLCga.

33. Teiseks reguleerivad keskkonnaseadustik ja tehniline kirjeldus, mis kuulub selle seadustiku kohaselt tegevusloa andmist käsitleva määruse – käesoleval juhul 2014. aasta määruse – juurde, üksikasjalikult taaskasutusorganisatsiooni tegevust, mis tuleneb talle antud tegevusloas ette nähtud ülesannetest. Selle tehnilise kirjelduse kohaselt on tegevusloaga taaskasutusorganisatsiooni peamine eesmärk tagada turuleviijate laiendatud tootjavastutusest tulenevate kohustuste täitmine ning aidata kaasa tekstiili- ja jalatsisektori jätkusuutlikkusele ja arengule.

34. Kolmandaks saab taaskasutusorganisatsioon oma ülesande täitmiseks tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijatelt tasu (edaspidi „sissemaksed“). Taaskasutusorganisatsioon ise kehtestab nende sissemaksete summa („sissemaksete arvutusmeetodiga“),[10] määrates selle nii suureks, nagu on vaja, et ta saaks täita sortimisettevõtjatele rahalise toetuse maksmise kohustust ning katta oma tegevuskulud. Taaskasutusorganisatsiooni kogutavaid sissemakseid tuleb täies ulatuses kasutada tema ülesannete täitmiseks ja nendega seotud tegevuskulude katteks, kuna tegevus, mille jaoks taaskasutusorganisatsioon on tegevusloa saanud, on mittetulunduslik.

35. Neljandaks sõlmib taaskasutusorganisatsioon nõuetele vastavate sortimisettevõtjatega lepinguid ja maksab neile „väljamaksetena“ rahalist toetust vastavalt sorditud tekstiili- ja jalatsijäätmete kogusele tonnides. Selles 2014. aasta määrusele lisatud tehnilises kirjelduses on ette nähtud, et rahaline toetus, mida tuleb sortimisettevõtjatele maksta, koosneb kolmest komponendist: esiteks tekstiili- ja jalatsijäätmete käitlemise valdkonna püsimise toetus, mis aitab katta nende jäätmete käitluskulusid, teiseks materjali sortimise toetus ning kolmandaks selle valdkonna arengutoetus. Selle määruse III lisas antud tehnilises kirjelduses on keskkonna- ja sotsiaaleesmärkidest lähtuvalt kindlaks määratud ka sortimisettevõtjatele makstava rahalise toetuse arvutamise eeskirjad ning kohaldatav arvutusmeetod (edaspidi „väljamaksete arvutusmeetod“.[11]

9 Vt käesoleva ettepaneku punkt 11.

10 Vt käesoleva ettepaneku punkt 15.

11 Vt käesoleva ettepaneku punkt 21.

36. Viiendaks võtab taaskasutusorganisatsioon oma juhatusse riigi määratud riikliku kontrolöri. See kontrolör võib osaleda taaskasutusorganisatsiooni juhatuse koosolekutel, ilma et tal oleks seal siiski hääleõigust. Talle teatatakse selle äriühingu kavandatavate investeeringute tingimused enne, kui juhatus need kinnitab, ning ta võib lasta endale edastada kõik selle äriühingu finantshaldusega seotud dokumendid, et ta saaks hea finantshalduse eeskirjade rikkumise korral teatada sellest pädevatele ametiasutustele, kes võivad määrata trahvi või otsustada selle tegevusloa peatada või lausa ära võtta.

37. Lisaks peab taaskasutusorganisatsioon teavitama talle tegevusloa andnud ministeeriume regulaarselt oma tegevusest ning oma finantskohustuste ja -prognooside täitmisest. Ta peab edastama pädevatele ministritele kõik muud nende nõutud dokumendid ja andmed.

B. Sissejuhatavad märkused

38. Selles kontekstis on minu arvates kõigepealt otstarbekas täpsustada Conseil d'État' esitatud eelotsuse küsimuse ulatust.

39. Kui tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijad otsustavad selleks, et täita oma seadusest tulenevat kohustust korraldada neist toodetest tekkinud jäätmete töötlemine, kasutada taaskasutusorganisatsiooni abi, on süsteemis, mille põhiomadusi ma just selgitasin, ette nähtud kaks rahavoogu: sissemaksed, mida teevad taaskasutusorganisatsioonile tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijad, ning rahaline toetus, mida taaskasutusorganisatsioon maksab välja temaga lepingu sõlminud sortimisettevõtjatele.

40. Eelotsusetaotlusest ja Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust ilmneb aga, et kuigi Conseil d'État' eelotsuse küsimus on esitatud vaidlusaluse süsteemi kui terviku kohta, puudutavad eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahtlused ELTL artikli 107 lõike 1 tõlgendamise suhtes selle süsteemi väljamaksete osa. Niisiis on Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) sisuliselt esitanud eelotsuse küsimuse selle kohta, kas sortimisettevõtjatele makstav rahaline toetus, mis määratakse kindlaks 2014. aasta määruses ette nähtud ja vaidlusaluse määrusega muudetud arvutusmeetodi alusel, kujutab endast neile sortimisettevõtjatele antavat riigiabi. See-eest ei ole Conseil d'État'l (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) mingit kahtlust küsimuse suhtes, kas „abiks" saaks kvalifitseerida taaskasutusorganisatsioonile tasutavaid sissemakseid.[12] Seega tuleb eelotsuse küsimust minu arvates mõista nii.

41. Seoses sellega tasub märkida, et selleks, et abi võiks ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses „riigiabiks" kvalifitseerida, peavad olema täidetud neli tingimust: tegemist on riigi sekkumisega või riigi ressursside abil sekkumisega, see sekkumine võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust, see annab abisaajale valikulise eelise ning kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi.[13]

42. Lisaks on mõiste „riigiabi" nii, nagu see on määratletud aluslepingus, Euroopa Kohtu praktika kohaselt õigusliku tähendusega ning seda tuleb tõlgendada objektiivsetest teguritest lähtudes.[14]

12 Seoses sellega rõhutas komisjon, et Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) on oma kohtupraktikas täpsustanud, et turuleviijate maksed taaskasutusorganisatsioonile kujutavad endast otsest tasu osutatud teenuse eest, mistõttu ei saa neid pidada avaliku võimu organi kehtestatud maksutaolisteks makseteks ning need ei kujuta endast seega riigi ressursse (vt Conseil d'État' 11. juuli 2011. aasta otsus nr 346698 ja 28. detsembri 2017. aasta otsus nr 408425,:FR:CECHS:2017:408425.20171228).

13 Vt eelkõige 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Hansestadt Lübeck (C-524/14 P, EU:C:2016:971, punkt 40); 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* World Duty Free Group SA jt (C-20/15 P ja C-21/15 P, EU:C:2016:981, punkt 53) ning 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).

14 Vt eelkõige 22. detsembri 2008. aasta kohtuotsus British Aggregates *vs.* komisjon (C-487/06 P, EU:C:2008:757, punkt 111).

43. Pean siiski kohaseks märkida, et kohtupraktika kohaselt on Euroopa Kohtu ülesanne siis, kui ta on saanud eelotsusetaotluse, selgitada liikmesriigi kohtule liidu õigusnormide ulatust, et tollel kohtul oleks võimalik neid norme talle esitatud faktiliste asjaolude suhtes õigesti kohaldada, ning Euroopa Kohtu ülesanne ei ole ise asjaomaseid norme kohaldada, kuna tal ei pruugi olla kogu vajalikku teavet. [15]

44. Selles suhtes on Euroopa Kohus olnud järjekindlalt seisukohal, et liikmesriikide kohtud võivad mõistet „riigiabi“ tõlgendada ja kohaldada ning et seda, kas ELTL artikli 107 lõikes 1 sätestatud nõuded on täidetud, tuleb neil oma menetluses olevates vaidlustes endal kontrollida. [16]

45. Seega asun ma neid „riigiabi“ mõiste kumulatiivseid kriteeriume, millele on viidatud eespool punktis 41, kohtutoimiku materjalide põhjal analüüsima, võttes arvesse seda „tööjaotust“ [17] Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahel. Lõplik otsus selle üle, kas kõnealust süsteemi saab kvalifitseerida riigiabiks, tuleb siiski teha eelotsusetaotluse esitanud kohtul, kelle käsutuses on täieliku analüüsi tegemiseks vajalikud andmed ja muu faktiteave, võttes arvesse Euroopa Kohtu antavaid suuniseid ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduse ja ulatuse kohta.

C. Küsimus, kas tegemist on riigi sekkumisega või sekkumisega riigi ressurssidest

46. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peavad eelised selleks, et neid saaks lugeda ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses abiks, esiteks olema otse või kaudselt antud riigi ressurssidest ja teiseks peavad need olema riigile omistatavad. [18]

47. Kõnealuse süsteemi riigile omistatavuse tingimuse kohta ilmneb kohtupraktikast, et selle hindamiseks tuleb analüüsida, kas avaliku võimu organid on osalenud asjaomase meetme võtmises. [19]

48. Käesoleval juhul ei ole selles, et tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijate laiendatud vastutuse süsteem on omistatav riigile, aga mingit kahtlust. Nagu nähtub käesoleva ettepaneku punktist 10 ja järgmistest punktidest, kehtestas riik selle süsteemi keskkonnaseadustiku ja selle rakendusmäärustega, täpsemalt 2014. aasta määruse ja vaidlusaluse määrusega. Seega tuleb kõnealust meedet lugeda riigile omistatavaks.

49. See aga, kas ressursse, mida taaskasutusorganisatsioon kasutab sortimisettevõtjatele rahalise toetuse maksmiseks, tuleb kvalifitseerida „riigi ressurssideks“, on käesolevas kohtuasjas kõige keerulisem küsimus.

50. Selle küsimuse analüüsimiseks pean vajalikuks kõigepealt viidata põhimõtetele, mis on kohtupraktikas seoses „riigi ressursside“ mõistega välja kujunenud, ning seejärel analüüsida kõnealust süsteemi neist kohtupraktika põhimõtetest lähtuvalt.

15 Vt 21. juuni 2007. aasta kohtuotsus Omni Metal Service (C-259/05, EU:C:2007:363, punkt 15) ja kohtujurist Jääskineni ettepanek kohtuasjas Association Vent De Colère! jt (C-262/12, EU:C:2013:469, punkt 24) ja kohtujurist Wahli ettepanek kohtuasjas Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:38, punkt 16).

16 Vt selle kohta 5. oktoobri 2006. aasta kohtuotsus Transalpine Ölleitung in Österreich (C-368/04, EU:C:2006:644, punkt 39) ja 11. novembri 2015. aasta kohtuotsus Klausner Holz Niedersachsen (C-505/14, EU:C:2015:742, punkt 22).

17 Vt selle kohta kohtujurist Wahli ettepanek kohtuasjas Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:38, punkt 17).

18 Vt eelkõige 13. septembri 2017. aasta kohtuotsus ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika) ning 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407, punkt 47).

19 Vt selle kohta 13. septembri 2017. aasta kohtuotsus ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671, punkt 21 ja seal viidatud kohtupraktika) ning 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407, punkt 48).

1. Euroopa Kohtu praktika, mis käsitleb mõistet „riigi ressursid“

51. Kõigepealt tuleb meenutada, et kohtupraktika kohaselt tuleb ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabiks lugeda üksnes neid eeliseid, mis on otse või kaudselt antud riigi ressurssidest või mis kujutavad endast riigile lisakohustust. Nimelt tuleneb selle sätte sõnastusest endast ja ELTL artiklis 108 kehtestatud menetlusnormidest, et muudest kui riigi ressurssidest antud eelised ei kuulu nende sätete kohaldamisalasse. [20]

52. Lisaks hõlmab ELTL artikli 107 lõikes 1 sätestatud keeld Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt nii riigi antavat või riigi ressurssidest antavat abi kui ka abi, mida antakse avalik-õiguslike või eraõiguslike asutuste kaudu, kelle riik on selle haldamiseks asutanud või määranud. [21]

53. Asjaolu, et selles sättes on eraldi nimetatud „riigi antavat abi“ ja „riigi ressurssidest“ antavat abi, ei tähenda, et kõik riigi antavad eelised kujutaksid endast abi, olgu see siis riigi ressurssidest rahastatud või mitte, vaid selle eesmärk on üksnes hõlmata selle mõistega nii vahetult riigi antavaid eeliseid kui ka neid eeliseid, mida antakse riigi määratud või asutatud avalik-õigusliku või eraõigusliku asutuse kaudu. [22]

54. Riigist eraldiseisvate üksuste kaudu antavate eeliste arvamisega ELTL artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse püütakse kaitsta riigiabi keelu soovitavat toimet. [23] Euroopa Kohus on nimelt täpsustanud, et liidu õiguse kohaselt ei ole lubatav, et riigiabieeskirjadest saaks kõrvale hoida lihtsalt sel teel, et asutatakse iseseisvaid institutsioone, kes vastutavad abi andmise eest. [24]

55. Samuti ilmneb Euroopa Kohtu praktikast, et selleks, et ühele või mitmele ettevõtjale antud eelist saaks pidada ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabiks, ei ole vaja kõigi juhtumite puhul tuvastada, et toimunud on riigi ressursside ülekandmine. [25]

56. ELTL artikli 107 lõige 1 hõlmab nimelt kõiki rahalisi vahendeid, mida ametivõimud saavad reaalselt ettevõtjate toetamiseks kasutada, sõltumata sellest, kas need vahendid kuuluvad või ei kuulu püsivalt riigivara hulka. Isegi kui abimeetmele vastavad summad ei ole alaliselt riigikassa valduses, piisab nende riigi ressurssideks kvalifitseerimiseks asjaolust, et need on pidevalt avaliku kontrolli all ja seega pädevate riigiasutuste käsutuses. [26]

57. Teisisõnu võib isegi eraisikutelt pärinevaid vahendeid käsitada riigi ressurssidena, kui neid kogub riik või kogutakse neid riigi nimel või riigi sekkumise teel ning need antakse liikmesriigi pädevate asutuste käsutusse, kelle pädevuses on otsustada nende lõpliku kasutamise üle. [27]

20 13. märtsi 2001. aasta kohtuotsus PreussenElektra (C-379/98, EU:C:2001:160, punkt 58) ning 19. märtsi 2013. aasta kohtuotsus Bouygues ja Bouygues Télécom *vs.* komisjon jt ning komisjon *vs.* Prantsusmaa jt (C-399/10 P ja C-401/10 P, EU:C:2013:175, punkt 99 ja seal viidatud kohtupraktika).

21 Vt *ex multis* 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

22 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).

23 Vt selle kohta kohtujurist Saugmandsgaard Øe ettepanek kohtuasjas ENEA (C-329/15, EU:C:2017:233, punkt 68 ja seal viidatud kohtupraktika).

24 Vt *ex multis* 16. mai 2002. aasta kohtuotsus Prantsusmaa *vs.* komisjon (C-482/99, EU:C:2002:294, punkt 23); 9. novembri 2017. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836, punkt 45) ja 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407, punkt 51).

25 16. mai 2002. aasta kohtuotsus Prantsusmaa *vs.* komisjon (C-482/99, EU:C:2002:294, punkt 36); 19. märtsi 2013. aasta kohtuotsus Bouygues ja Bouygues Télécom *vs.* komisjon jt ning komisjon *vs.* Prantsusmaa jt (C-399/10 P ja C-401/10 P, EU:C:2013:175, punkt 109); 30. mai 2013. aasta kohtuotsus Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE (C-677/11, EU:C:2013:348, punkt 34) ning 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkt 55).

26 Vt eelkõige 13. septembri 2017. aasta kohtuotsus ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671 ja seal viidatud kohtupraktika); 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkt 57) ja 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407, punkt 53).

27 Vt selle kohta kohtujurist Wahli ettepanek, kohtuasjas Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:38, punkt 25).

58. Täpsemalt on Euroopa Kohus leidnud, et riigi õigusnormidega kehtestatud kohustuslikest maksetest saadavaid vahendeid, mida hallatakse ja jagatakse vastavalt neile õigusnormidele, võib pidada ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses riigi ressurssideks, isegi kui neid haldavad üksused ei ole avaliku võimu organid.[28]

59. Sel juhul on määrav asjaolu, et riik on volitanud need üksused riigi ressurssi haldama, mitte ei ole kehtestanud neile lihtsalt ostukohustust, mida nad peaksid omaenda rahalistest vahenditest täitma.[29]

60. Selle kohta on Euroopa Kohus siiski ka selgitanud, et selle kindlakstegemiseks, kas abisaajale antud eelis koormab riigieelarvet, tuleb kontrollida, kas esineb piisavalt otsene seos ühelt poolt selle eelise ja teiselt poolt riigieelarve vähenemise või eelarvel lasuvate kohustuste piisavalt konkreetse majandusliku riski vahel.[30]

2. Küsimus, kas vahendeid, mida taaskasutusorganisatsioon kasutab kõnealuse süsteemi raames sortimisettevõtjatele rahalise toetuse maksmiseks, saab kvalifitseerida „riigi ressurssideks“

61. Seda, kas vahendeid, mida Eco TLC taoline taaskasutusorganisatsioon kasutab Conseil d'État' menetluses käsitletava süsteemi raames sortimisettevõtjatele rahalise toetuse maksmiseks, tuleb käesoleval juhul kvalifitseerida riigi ressurssideks, on vaja hinnata kohtupraktikast tulenevate põhimõtete alusel, mida kirjeldati eelmises jaos.

62. Selle kohta märgin kõigepealt, et see süsteem ei sarnane ühegi kavaga, mida Euroopa Kohus on oma võrdlemisi ulatuslikus riigi ressursside mõistet puudutavas kohtupraktikas analüüsinud.

63. Niisiis erineb see süsteem kavadest, mis kehtestavad taastuvatest energiaallikatest toodetava energia riiklike toetusmeetmete raames eraettevõtjatele elektri ostmise kohustuse ja mille kohta Euroopa Kohus leidis kohtuasjades PreussenElektra[31] ja ENEA[32], et nendega ei ole ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabi kehtestatud.[33] See süsteem erineb aga ka energiasektoris kehtestatud riigisisestest kavadest, mida Euroopa Kohus analüüsis teistes kohtuasjades, näiteks Essent Netwerk Noord jt[34], Association Vent De Colère![35] ja Achema[36], kus ta leidis seevastu, et kõnealuseid vahendeid saab pidada selle sätte tähenduses riigi ressurssideks.

28 Vt 19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Association Vent De Colère! jt (C-262/12, EU:C:2013:851, punkt 25); 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkt 58) ja 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).

29 Vt 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkt 59) ja 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).

30 Vt 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkt 60). Vt selle kohta ka 19. märtsi 2013. aasta kohtuotsus Bouygues ja Bouygues Télécom *vs.* komisjon jt ning komisjon *vs.* Prantsusmaa jt (C-399/10 P ja C-401/10 P, EU:C:2013:175, punkt 109); 9. oktoobri 2014. aasta kohtuotsus Ministerio de Defensa ja Navantia (C-522/13, EU:C:2014:2262, punkt 47); 14. jaanuari 2015. aasta kohtuotsus Eventech (C-518/13, EU:C:2015:9, punkt 34) ning 16. aprilli 2015. aasta kohtuotsus Trapeza Eurobank Ergasias (C-690/13, EU:C:2015:235, punkt 19).

31 13. märtsi 2001. aasta kohtuotsus PreussenElektra (C-379/98, EU:C:2001:160).

32 13. septembri 2017. aasta kohtuotsus ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671).

33 Neis kohtuasjades tuvastas Euroopa Kohus, et erakapitalil põhinevaid ettevõtjaid, kellel on kohustus osta kindlaksmääratud miinimumhindadega taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrit, ei olnud asjaomane liikmesriik volitanud riigi ressursse haldama, vaid neile oli kehtestatud ostukohustus, mille nad pidid täitma oma rahalistest vahenditest. Vt selle kohta 19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Association Vent De Colère! jt (C-262/12, EU:C:2013:851, punktid 34 ja 35) ning 13. septembri 2017. aasta kohtuotsus ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671, punkt 30). 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsuses Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268) järeldas Euroopa Kohus apellatsioonimenetluses, et ei Üldkohus ega komisjon ole suutnud tõendada oma järeldust, et kõnealune taastuvatest energiaallikatest elektri tootmise toetamiskava puudutab ka riigi ressursse ja kujutab endast seega ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabi.

34 17. juuli 2008. aasta kohtuotsus Essent Netwerk Noord jt (C-206/06, EU:C:2008:413). See kohtuasi puudutas maksu, mis seisnes ülekantavalt elektrilt võetavas hinnalisas.

35 19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Association Vent De Colère! jt (C-262/12, EU:C:2013:851). Ka see kohtuasi puudutas seadusest tulenevat kohustust osta elektrit.

36 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407). See kohtuasi puudutas kohustust teha makseid elektrisektori üldhuviteenuste eest.

64. Prantsusmaal kehtiv tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijate laiendatud vastutuse süsteem ei sarnane ka meetmetega, mida Euroopa Kohus käsitles kohtuasjades Pearle jt [37] ja Doux Élevage [38] ning mille kohta ta leidis, et need ei kujuta endast ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabi. Nendes kohtuasjades oli tegemist teatavatelt ettevõtjatelt nõutavate kohustuslike maksetega, mis olid seadusega kehtestatud ning mida kogusid ja haldasid üksused, kellele riik oli andnud teatavad volitused. Need maksed olid siiski kehtestatud eraõiguslike ettevõtjate algatusel, kes otsustasid ka nende lõppkasutamise üle, ning neid ei tohtinud kasutada ametiasutuste kindlaks määratud avalike huvide edendamiseks. [39]

65. Kõik need kohtuasjad annavad siiski teatava taustsüsteemi, et hinnata kõnealuse liikmesriigis kehtiva süsteemi kõiki eri omadusi hõlmava analüüsi põhjal, kas need vahendid tuleb „riigi ressurssideks“ kvalifitseerida.

66. Käesoleval juhul on konkreetsemalt kõne all tasu, mida ettevõtjad, kellel on seadusest tulenev kohustus korraldada jäätmete töötlemine, maksavad riigi antud tegevusloaga eraõiguslikule üksusele, kes maksab selle edasi ettevõtjatele, kes on temaga teatud tingimustel lepingu sõlminud.

67. Selles kontekstis käsitlen eespool viidatud kohtupraktika põhjal esiteks küsimust, kas sissemaksed, mida tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijad taaskasutusorganisatsioonile teevad, on kohustuslikud. Teiseks analüüsin seda, kui suur kontroll on avalikul võimul kõnealuses liikmesriigi süsteemis taaskasutusorganisatsiooni ning nende vahendite üle. Kolmandaks analüüsin küsimust, kas väidetava eelise ja riigieelarve vähemalt potentsiaalse vähenemise vahel on piisavalt otsene seos.

a) Küsimus, kas maksed, mida turuleviijad taaskasutusorganisatsioonile teevad, on kohustuslikud

68. Nagu ilmneb käesoleva ettepaneku punktis 58 viidatud kohtupraktikast, võib riigi õigusnormidega kehtestatud kohustuslikest maksetest saadavaid vahendeid pidada ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses riigi ressurssideks.

69. Seega on vaja hinnata, kas tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijate sissemaksed taaskasutusorganisatsioonile võivad olla kohustuslikud.

70. Selle kohta ilmneb käesoleva ettepaneku punktidest 10 ja 11, et keskkonnaseadustiku sätete kohaselt on tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijad kohustatud korraldama neist toodetest tekkinud jäätmete töötlemise. Seega on neil selline seaduslik kohustus, mis tuleneb muu hulgas liidu õigusnormidest, nimelt direktiivist 2008/98.

71. Nimetatud seadustiku asjakohased sätted annavad neile siiski selle seadusjärgse kohustuse täitmiseks valikuvõimaluse: kas luua nende jäätmete ringlussevõtuks ja töötlemiseks individuaalne süsteem või sõlmida leping taaskasutusorganisatsiooniga, kellele nad annavad oma seadusest tuleneva kohustuse üle, makstes selle eest tasu. Seega muutub taaskasutusorganisatsioonile tasu maksmine turuleviijale õiguslikult kohustuslikuks, kui ta otsustab selle organisatsiooniga liituda, et täita oma seadusest tulenev jäätmete töötlemise kohustus.

72. Sellises kontekstis ning võttes arvesse valikuvõimalust, mida seadus turuleviijatele pakub, tuleb nentida, et tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijate tehtavad maksed Eco TLC-le ei ole *de jure* kohustuslikud.

37 15. juuli 2004. aasta kohtuotsus Pearle jt (C-345/02, EU:C:2004:448).

38 30. mai 2013. aasta kohtuotsus Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE (C-677/11, EU:C:2013:348).

39 Vt selle kohta ka kohtujurist Wahli ettepanek kohtuasjas Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:38), punkt 30.

73. Komisjon peab oma seisukohtades siiski vajalikuks küsida, kas *de facto* kohustuslikku tasu ei peaks käsitama nii, et see toob kaasa samad tagajärjed, mis *de jure* kohustuslik tasu. See institutsioon arvab, et kui peaks järeldatama, et maksed, mida turuleviijad teevad Eco TLC-le – ainsale taaskasutusorganisatsioonile, kellel on Prantsusmaal tekstiili- ja jalatsisektoris tegevusluba –, on *de facto* kohustuslikud, sest alternatiivne võimalus ehk individuaalse süsteemi rajamine on „puhtteoreetiline, kuna see on praktikas teostamatu“, siis tuleks neist maksetest tulenevaid ressursse lugeda „riigi ressurssideks“.[40]

74. Sellega seoses olen ma teadlik vajadusest, mida komisjon oma seisukohtades rõhutas, et olukorrad, kus liikmesriigi ettenähtud valikuvõimalus on puhtteoreetiline, ei jääks riigiabi mõiste alt välja. Sellistel juhtudel esineb nimelt oht, et liikmesriigid saaksid liidu riigiabinormidest mööda hiilida, nähes oma õigusnormidega asjaomastele ettevõtjatele ette valikuvõimalused, mis on juriidiliselt olemas, kuid *de facto* teostamatud.

75. Olen siiski seisukohal, et kui analüüsist peaks tehtama järeldus, et liikmesriigi õigusnormides ette nähtud seaduslik valikuvõimalus on teostamatuse tõttu „puhtteoreetiline“, siis peab see analüüs tingimata olema väga põhjalik, sest muidu tekib meelevaldsuse oht.

76. Niisuguse analüüsi tegemiseks tuleb minu arvates esiteks kontrollida, kas õiguslikust vaatepunktist on valikuvõimalus tegelikult olemas. Seda ei pruugi olemas olla näiteks siis, kui ametiasutused ei ole kahest alternatiivsest võimalusest ühe realiseerimiseks õiguslikku raamistikku kehtestanudki. Käesoleval juhul paistab tekstiili- ja jalatsijäätmete ringlussevõtu ja töötlemise individuaalsete süsteemide rajamist võimaldav õiguslik raamistik olevat siiski loodud, isegi kui see on väidetavalt kehtestatud hilinemisega.[41]

77. Teiseks ei piisa selleks, et valikuvõimalus oleks „puhtteoreetiline, kuna see on praktikas teostamatu“, sellest, et see on lihtsalt kulukam või majanduslikult vähem soodne. See võimalus peab olema nii kulukas või keeruline, et seda tuleb lugeda *de facto* teostamatuks.

78. Kolmandaks tuleb enne järeldamist, et juriidiliselt eksisteeriv valikuvõimalus on puhtteoreetiline, arvesse võtta kõiki huvitatud ettevõtjate käsutuses olevaid võimalusi. Nii ei saa käesoleval juhul näiteks välistada, et isegi kui individuaalse süsteemi rajamine oleks *de facto* võimatu, saavad turuleviijad ikkagi luua oma jäätmetöötluskohustuse täitmiseks muu taaskasutusorganisatsiooni kui Eco TLC.[42] Kui selline võimalus oleks turuleviijatele alternatiivina lubatud,[43] tuleks analüüsimisel kaaluda ka sellise valikuvõimaluse olemasolu, enne kui saaks järeldada, et nendele turuleviijatele pakutav võimalus, mis oleks Eco TLC-le tasu maksmise alternatiiv, on „puhthüpoteetiline“.

79. Igatahes ei anna Euroopa Kohtu käsutuses olev toimik minu arvates kõiki vajalikke faktiandmeid, et seda lõplikult hinnata. Niisiis tuleb see, kas tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijate makstav tasu Eco TLC-le võib olla kohustuslik, teha kindlaks eelotsusetaotluse esitanud kohtul, lähtudes Euroopa Kohtu antavatest suunistest. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks jõudma järeldusele, et see nii ei ole, siis tuleb välistada, et kõnealused vahendid kujutavad endast riigi ressursse.

40 Seoses sellega märgin, et oma ettepanekus Conseil d'État' (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluses oleva kohtuasja kohta (kohtuasi nr 416103) leidis kohtujurist Louis Dutheillet de Lamothe, et turuleviijate võimalus rajada omaenda ringlussevõtusüsteem on „puhtteoreetiline“.

41 19. septembri 2017. aasta määrus tekstiilitoodetest, kodutekstiilist ja jalatsitest tekkinud jäätmete ringlussevõtu ja käitlemise individuaalsete süsteemide heakskiitmise ning tehnilise kirjelduse kehtestamise kohta vastavalt keskkonnaseadustiku artiklitele L. 541-10-3 ja R. 543-217–R. 543-224 (Arrêté du 19 septembre 2017 relatif à la procédure d'approbation et portant cahier des charges des systèmes individuels de la filière des déchets issus des produits textiles d'habillement, du linge de maison et des chaussures, en application des articles L. 541-10-3 et R. 543-217 à R. 543-224 du code de l'environnement) (*JORF* nr 0226, 27.9.2017).

42 Sellist võimalust kaalus kohtujurist Louis Dutheillet de Lamothe käesoleva ettepaneku 40. joonealuses märkuses viidatud ettepanekus siis, kui ta analüüsis Eco TLC põhjendatud huvi Conseil d'État'le (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) kaebuse esitamiseks.

43 Pean täpsustama, et ma mainin seda võimalust üksnes näitena, sest minu käsutuses olevate ebatäielike andmete põhjal on see puhas spekulatsioon. Kontrollimine, kas selline võimalus on tegelikult olemas või mitte, on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne.

b) Avalik kontroll taaskasutusorganisatsiooni ja vahendite üle

80. Käesoleva ettepaneku punktides 56 ja 59 viidatud kohtupraktikast nähtub, et tegemaks kindlaks, kas riigi õigusnormidega kehtestatud kohustuslikest maksetest saadavad vahendid saavad kuuluda ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabi mõiste alla, on kindlasti vaja kontrollida, kas nende õigusnormide kohaselt vahendeid haldavast avaliku võimu organist eraldiseisev üksus on saanud riigilt riigi ressursside haldamiseks volituse. „Riigi ressurssideks" kvalifitseerimise jaoks ei ole vaja, et vahendid kuuluksid püsivalt riigi vara hulka, vaid piisab sellest, et need on pidevalt avaliku kontrolli all ja seega liikmesriigi pädevate ametiasutuste käsutuses.

81. Käesoleval juhul tuleb niisiis seda kohtupraktikat arvestades kontrollida, kas Eco TLCd võib pidada üksuseks, keda riik on volitanud haldama ressursse, mis on pidevalt avaliku kontrolli all ja seega selle riigi ametiasutuste käsutuses.

82. Seoses sellega tuleb küsimuse kohta, kas tegemist on vahendeid haldavast avaliku võimu organist eraldiseisva üksusega, esiteks märkida, et käesoleval juhul ei ole mingit kahtlust, et Eco TLC ei ole avalik-õiguslik üksus, vaid eraõiguslike ettevõtjate asutatud eraõiguslik äriühing, kelle suhteid reguleerib eraõigus.

83. Sellest vaatevinklist tunduvad käesoleva kohtuasja asjaolud olevat pigem sarnased nende kohtuasjade omadega, milles tehti kohtuotsused Pearle jt ja Doux Élevage,[44] milles Euroopa Kohus välistas eraettevõtjate hallatavate rahaliste vahendite kvalifitseerimise „riigi ressurssideks", mitte nende kohtuasjade asjaoludega, milles tehti kohtuotsused Association Vent De Colère![45] ja Achema[46], kus Euroopa Kohus tunnistas asjaomased vahendid riigi ressurssideks. Käesolev kohtuasi erineb siiski viidatud kohtuasjadest Pearle jt ning Doux Élevage selle poolest, et nagu ma käesoleva ettepaneku punktis 64 märkisin, kasutati neis kahes kohtuasjas ressursse eesmärkide saavutamiseks, mis ei olnud mitte avalikes huvides, vaid olid asjaomaste eraõiguslike ettevõtjate kindlaks määratud.[47]

84. Teiseks tuleb eespool punktis 80 viidatud kohtupraktikast tulenevate põhimõtete kohaselt siiski kontrollida, kas vahendeid, mida taaskasutusorganisatsioon kasutab kõnealuse süsteemi raames sortimisettevõtjatele rahalise toetuse maksmiseks, saab pidada pidevalt avaliku kontrolli all olevaks.

85. Selle kohta märgin, et kõnealuseid vahendeid maksavad eraõiguslikud üksused (turuleviijad) eraõiguslikule üksusele (Eco TLC), kes maksab neid edasi teistele eraõiguslikele üksustele (sortimisettevõtjad). Need maksed jäävad seega eraõiguslikuks kogu oma teekonna jooksul.[48] Kõnealuse süsteemiga loodud mehhanism ei hõlma riigi tulu otsest ega kaudset üleandmist, neist maksetest moodustunud summad ei liigu kordagi riigieelarve ega mõne muu avalik-õigusliku üksuse kaudu ega käi kordagi avaliku võimu organite käest läbi.[49] Pealegi ei ole avalikul võimul kordagi olnud neile ressurssidele tegelikku juurdepääsu.[50]

44 15. juuli 2004. aasta kohtuotsus Pearle jt (C-345/02, EU:C:2004:448). Ning 30. mai 2013. aasta kohtuotsus Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE (C-677/11, EU:C:2013:348, punktid 31 ja 33).

45 19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Association Vent De Colère! jt (C-262/12, EU:C:2013:851).

46 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407).

47 Käesolevas kohtuasjas vaadeldav süsteem erineb ka kohtuasjas Essent Netwerk Noord käsitletud süsteemist, milles avalikust võimust eraldiseisev üksus oli küll eraõiguslik äriühing, kuid seadusega volitatud maksu koguma (vt 17. juuli 2008. aasta kohtuotsus Essent Netwerk Noord jt (C-206/06, EU:C:2008:413, punktid 67 ja 68)). Käesolevas kohtuasjas see nii ei ole, kuna turuleviijate makstav tasu ei kujuta endast maksu (vt käesoleva ettepaneku punkt 106).

48 Vt selle kohta 30. mai 2013. aasta kohtuotsus Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE (C-677/11, EU:C:2013:348, punkt 32).

49 Vt selle kohta 30. mai 2013. aasta kohtuotsus Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE (C-677/11, EU:C:2013:348, punkt 32); 19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Association Vent De Colère! jt (C-262/12, EU:C:2013:851, punktid 28–33) ja 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkt 85).

50 Vt selle kohta 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkt 81).

86. Lisaks peab taaskasutusorganisatsioon tasu maksmata jätmise korral selle sissenõudmiseks järgima tavapärast tsiviil- või kaubanduskohtumenetlust ja tal puuduvad riigile omased eesõigused.[51]

87. Isegi kui avaliku võimu organitel puudub neile vahenditele juurdepääs, on neil sellegipoolest oluline roll nende sihtotstarbe ja summa kindlaksmääramisel, mistõttu komisjon leidis Euroopa Kohtule esitatud seisukohtades, et riik säilitab sisuliselt range kontrolli neid vahendeid puudutava raharingluse üle.[52]

88. Selles kontekstis tuleb kolmandaks kontrollida, kas hoolimata sellest, et avaliku võimu organitel puudub neile vahenditele juurdepääs, on vahendid siiski nende kontrolli all, kuna neil on õigus neid käsutada.

89. Mis puutub kriteeriumi, millest sellise hinnangu andmisel tuleb lähtuda, siis tuleneb kohtupraktikast, et ei piisa sellest, kui kõnealuse meetme asjasse puutuvad omadused tõendavad üksnes seda, et riigil on selle süsteemiga kehtestatud mehhanismidele teatav mõju. Vaja on hoopis, et neist asjaoludest saaks järeldada, et riigil on õigus riigivõimu organitest eraldiseisva üksuse hallatavaid ja juhitavaid vahendeid käsutada.[53]

90. Selles mõttes on oluline kaaluda, kui iseseisev see eraldi üksus nende vahendite haldamisel liikmesriigi õigusnormide kohaselt on. Eelkõige tuleb kontrollida, ega põhikohtuasjas käsitletavad õigusnormid ei anna pädevale asutusele õigust juhtida või mõjutada nende rahaliste vahendite haldamist, ning samuti tuleb hinnata, mis laadi ja kui suur kontroll avalikul võimul selle eraldiseisva üksuse üle on.[54]

91. Selles kontekstis on minu arvates kõnealuse süsteemi puhul asjakohased järgmised kaalutlused.

92. Esiteks, mis puutub sellesse, kelle algatusel toimub rahaliste vahendite maksmine, siis kuigi on kindel, et nende kasutamisel on konkreetsed avaliku võimu organite seatud ja kindlaks määratud poliitilised eesmärgid[55] ning et jäätmete käitlemise kohustus pärineb otse riigi käest, ei algata tasu maksmist mitte riik otse, vaid see tuleneb turuleviijate otsusest liituda taaskasutusorganisatsiooniga.[56]

93. Teiseks, mis puutub rahaliste vahendite suunamisse üksnes avaliku võimu organi määratud eesmärkide saavutamiseks, siis on Euroopa Kohus juba leidnud, et kuigi see on üks kriteeriumidest, mida arvesse võtta,[57] ei piisa sellest üksi järeldamiseks, et riik saab neid vahendeid käesoleva ettepaneku punktis 56 viidatud kohtupraktika tähenduses käsutada.[58] Euroopa Kohus on hoopis leidnud, et muude vastupidiste asjaolude puudumisel tõendab seadusest tulenev vahendite sihtotstarbelise kasutamise põhimõte pigem seda, et riigil just ei ole võimalik neid vahendeid käsutada, see tähendab, määrata neile asjaomastes õigusnormides ettenähtust teistsugust sihtotstarvet.[59]

51 Vt selle kohta 30. mai 2013. aasta kohtuotsus Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE (C-677/11, EU:C:2013:348, punkt 32).

52 Sama seisukohta väljendas kohtujurist Louis Dutheillet de Lamothe ettepanekus, millele on viidatud käesoleva ettepaneku 40. joonealuses märkuses.

53 Vt selle kohta 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkt 75).

54 Vt selle kohta 30. mai 2013. aasta kohtuotsus Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE (C-677/11, EU:C:2013:348, punkt 38).

55 Ja mitte selle eraldi üksuse enda seatud nagu kohtuasjades Pearle ja Doux Élevage (vt eespool punktid 64 ja 83).

56 Seda kaalutlust mõjutab muidugi see, kui peaks tuvastatama, et maksed on *de facto* kohustuslikud, nagu on mainitud eespool punktis 79. Kui maksed on *de facto* kohustuslikud, siis on tegelikult võimalik asuda seisukohale, et nende maksmise initsiatiiv ei ole ettevõtjate vaba valiku tulemus.

57 Vt selle kohta 17. juuli 2008. aasta kohtuotsus Essent Netwerk Noord jt (C-206/06, EU:C:2008:413, punkt 69) ja 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407, punkt 66).

58 Vt selle kohta 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkt 76).

59 Vt 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268).

94. Kolmandaks, mis puutub taaskasutusorganisatsiooni iseseisvusse vahendite haldamisel, siis käesoleval juhul on väljaspool kahtlust, et riigil on nende vahenditega seotud rahavoogudele teatav mõju. Nimelt avaldab ta „väljamaksete arvutusmeetodit“ kehtestades otsustavat mõju sortimisettevõtjatele makstava rahalise toetuse summale. Lisaks sõltub „sissemaksete arvutusmeetod“, millega määratakse kindlaks tasu, mida turuleviijad peavad taaskasutusorganisatsioonile maksma, suurel määral neist summadest, kuna tegevus, mille jaoks taaskasutusorganisatsioon on tegevusloa saanud, peab olema mittetulunduslik.

95. Siiski juhtis Prantsuse valitsus Euroopa Kohtule esitatud seisukohtades tähelepanu tervele hulgale asjaoludele, mis paistavad andvat tunnistust teatavast iseseisvusest, mis taaskasutusorganisatsioonil kõnealuse süsteemi raames on, eriti mis puutub vahenditesse.

96. Nii kehtestab sissemaksete arvutusmeetodi taaskasutusorganisatsioon ise ja selleks ei ole vaja mitte avaliku võimu heakskiitu, vaid selle suhtes kehtib üksnes teavitamiskohustus. Nagu ma aga märkisin, sõltuvad selle meetodiga kindlaksmääratavad tasusummad suurel määral sortimisettevõtjatele makstavate toetuste summast, mis määratakse kindlaks väljamaksete arvutusmeetodiga. Lisaks peab taaskasutusorganisatsioon kohandama turuleviijatelt sissenõutavat tasusummat nii, et see oleks täpselt nii suur, kui on tema kohustuste täitmiseks vaja.[60] Tundub siiski, et rahalise toetuse summa ei ole ainus tegur, mis sissemaksete arvutusmeetodi kindlaksmääramist mõjutab, kuna sissemaksed sõltuvad tegelikult ka teistest teguritest, millele taaskasutusorganisatsioonil on Prantsuse valitsuse sõnul oma mõju: näiteks sõltuvad need tema halduskuludest ja meetodi kohandamisest ökodisaini kriteeriumide järgi.[61]

97. Samuti väidab Prantsuse valitsus, et tegevusloaga taaskasutusorganisatsioonil on ülekaalukas roll ka väljamaksete arvutusmeetodi kindlaksmääramisel. See meetod vastab nimelt sortimise keskmisele netokulule, mille määrab kindlaks avaliku võimu organ, lähtudes ettepanekutest aastaaruandes, mille koostab tekstiili- ja jalatsijäätmete sortimise ja taaskasutamise keskkonna-, majandus- ja sotsiaalseirekeskus (Observatoire environnemental, économique et social du tri et de la valorisation des déchets de TLC), mille on rajanud tegevusloaga taaskasutusorganisatsioon.[62]

98. On oluline ka märkida, et mis puudutab seda, mille alusel valitakse välja sortimisettevõtjad, kellel on õigus sõlmida leping taaskasutusorganisatsiooniga ning kes on juhul, kui tegemist peaks olema riigiabiga, selle abi saajad, siis 2014. aasta määrusele lisatud tehnilises kirjelduses on kindlaks määratud kriteeriumid, mida need ettevõtjad peavad täitma, et nad saaksid lepingu sõlmida.[63] Prantsuse valitsus väidab siiski, et taaskasutusorganisatsioon võib kõlblikkuse kriteeriume ise lisada, mida ta ka tegi, kehtestades sortimisettevõtja suuruse kriteeriumi ning muid lepingulisi kohustusi, mida need ettevõtjad peavad täitma. Seega tundub, et erinevalt kavadest, mida uuriti kohtuasjades, kus Euroopa Kohus tunnistas kõnealused vahendid riigi ressurssideks,[64] on üksusel praegusel juhul rahalise toetuse saajate kindlaksmääramisel teatav autonoomia.

99. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas kõik need Prantsuse valitsuse mainitud asjaolud annavad *in concreto* taaskasutusorganisatsioonile tegelikult vahendite suhtes teatava autonoomia, millest piisab selle välistamiseks, et avaliku võimu organil oleks pädevus rahaliste vahendite haldamist juhtida ja mõjutada.

60 Vt keskkonnaseadustiku artikkel L. 543-215.

61 Vt tehnilise kirjelduse III peatüki punkt C.4.

62 Tehnilise kirjelduse VI peatüki punkt D.

63 Tehnilise kirjelduse VI peatüki punkt B. Vt käesoleva ettepaneku punktid 20, 128 ja 129.

64 Näiteks kohtuasjas Achema käsitletud kavas kinnitas riik abisaajate nimed (vt 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407, punktid 60 ja 87)).

100. Neljandaks, mis puutub selle kontrolli määra, mida avaliku võimu organid taaskasutusorganisatsiooni üle teostavad, siis see toimub kahes etapis. Tegevusloa andmisel näib see kontroll olevat üsna põhjalik, kuna taaskasutusorganisatsioon peab selle tegevusloa saamiseks suutma täita kõik tehnilises kirjelduses täpsustatud tingimused. Järgmiseks, nagu nähtub käesoleva ettepaneku punktidest 18, 26, 36 ja 37, seisneb see kontroll peamiselt selles, et riiklik kontrolör osaleb tegevusloaga taaskasutusorganisatsiooni juhatuse koosolekutel, ja selles, et organisatsioon on kohustatud teavitama ametiasutusi, et neil oleks võimalik kontrollida, kas tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijate laiendatud vastutuse süsteemiga seotud nõudeid on järgitud.

101. Märgin selle kohta esiteks, et nagu märkis kohtujurist oma ettepanekus Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluses oleva kohtuasja kohta,[65] ei ole see kontroll kindlasti samastatav riigiasutuse üle tehtava järelevalvega või õigustega, mille annab oluline osalus äriühingu kapitalis. Nimelt on juhul, kui kontrolör teatab õigusnormide rikkumisest, riigi käsutuses enda maksmapanekuks üksnes oma politseivõim ja karistamisõigus.

102. Teiseks tuleb ka märkida, et liidu õigus, eriti direktiiv 2008/98, kohustab ise liikmesriike kehtestama laiendatud tootjavastutuse süsteemi kohaldamise seireks ja kontrolliks asjakohast raamistikku.[66]

c) Piisavalt otsese seose olemasolu kõnealuse eelise ja riigieelarve vähemalt potentsiaalse vähenemise vahel

103. Nagu on märgitud eespool punktis 60, tuleb selle kindlakstegemiseks, kas abisaajale otse või kaudselt riigi ressurssidest antav või endast riigile lisakohustust kujutav eelis koormab riigieelarvet, kontrollida, kas selle eelise ja riigieelarve vähenemise või eelarvel lasuvate kohustuste piisavalt konkreetse majandusliku riski vahel on piisavalt otsene seos.

104. Selle kohta on Euroopa Kohus selgitanud, et ei ole vaja, et selline vähenemine või isegi selline risk vastaks mainitud eelisele või oleks sellega võrdväärne, ega et selle vastusoorituseks oleks selline vähenemine või selline risk, ega et see oleks samalaadne riigi ressursside kaasamisega, millest see tuleneb.[67] Siiski on vaja vähemalt seda, et oleks piisavalt konkreetne oht, et riigile tekib tulevikus lisakohustus.[68]

105. Käesoleval juhul ei ilmne Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust siiski, et eelis, mida kujutab endast sortimisettevõtjatele makstav rahaline toetus, oleks riigieelarve vähenemisega või eelarvel lasuva kohustuse piisavalt konkreetse majandusliku riskiga seotud.

106. Selle kohta märgin esiteks, et tasu, mida turuleviijad taaskasutusorganisatsioonile maksavad, ei sarnane olemuselt lõivu või maksuga. See ei kujuta endast seadusega ühepoolselt kehtestatud makseid, mida need turuleviijad on kohustatud tasuma.[69]

65 Vt kohtujurist Louis Dutheillet de Lamothe'i ettepanek, millele on viidatud eespool 40. joonealuses märkuses.

66 Vt direktiivi 2008/98 artikli 8a lõige 5. Sellega seoses tuleb siiski ka märkida, et kuna see säte lisati direktiiviga 2018/851, ei saa seda järelikult Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluses oleva kohtuasja suhtes *ratione temporis* kohaldada.

67 19. märtsi 2013. aasta kohtuotsus Bouygues ja Bouygues Télécom *vs.* komisjon jt ning komisjon *vs.* Prantsusmaa jt (C-399/10 P ja C-401/10 P, EU:C:2013:175, punkt 110).

68 19. märtsi 2013. aasta kohtuotsus Bouygues ja Bouygues Télécom *vs.* komisjon jt ning komisjon *vs.* Prantsusmaa jt (C-399/10 P ja C-401/10 P, EU:C:2013:175, punkt 106). Vt selle kohta ka 1. detsembri 1998. aasta kohtuotsus Ecotrade (C-200/97, EU:C:1998:579, punkt 41).

69 Vt selle kohta 17. juuli 2008. aasta kohtuotsus Essent Netwerk Noord jt (C-206/06, EU:C:2008:413, punktid 45–47 ja 66) ning 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkt 68).

107. Selle kohta tasub märkida, et nagu juba osutatud,[70] on Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) ise oma kohtupraktikas täpsustanud – kuigi ta tegi seda laiendatud tootjavastutuse süsteemide kohta muudes sektorites kui tekstiilitoodete ja jalatsite oma –, kujutavad keskkonnakaitseorganisatsioonile tehtud maksed endast otsest vastutasu osutatud teenuse eest ning seetõttu ei saa neid pidada avaliku võimu kehtestatud maksu taoliseks makseteks.

108. Teiseks ei nähtu toimikust, et oleks olemas liikmesriigi kehtestatud ja reguleeritav mehhanism tekstiili- ja jalatsijäätmete töötlemise kohustusest tulenevate kulude hüvitamiseks, millega riik tagaks turuleviijatele nende kulude täieliku katmise, nagu see on olnud näiteks mõnes teises Euroopa Kohtu lahendatud kohtuasjas.[71] Süsteem ei kohusta ka neid turuleviijaid taaskasutusorganisatsioonile tasuna makstud summasid lõppklientide kanda jätma.[72]

109. Nendest kaalutlustest tulenevalt ja Euroopa Kohtu käsutuses olevas toimikus sisalduva teabe põhjal tundub esiteks, et kõnealuse süsteemiga ei kaasne riigi loobumist mis tahes vormis ressurssidest, olgu need siis maksud, lõivud, maksed või muud vahendid, mis oleks liikmesriigi õigusnormide kohaselt tulnud tasuda riigieelarvesse,[73] ning et seega ei saa see välistada liikmesriigi tuludesse teatud vahendite laekumist ja niiviisi tema eelarvet vähendada[74]. Teiseks ei paista see süsteem ka tekitavat piisavalt konkreetset ohtu, et tulevikus tekib riigile lisakohustus.

d) Järeldus selle kohta, kas vahendeid, mida taaskasutusorganisatsioon kasutab kõnealuse süsteemi raames sortimisettevõtjatele rahalise toetuse maksmiseks, saab kvalifitseerida „riigi ressurssideks"

110. Kokkuvõttes kaldun ma kõigist eeltoodud kaalutlustest lähtuvalt arvama, et vahendid, mida Eco TLC taoline taaskasutusorganisatsioon kasutab tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijate laiendatud vastutuse süsteemi raames sortimisettevõtjatele rahalise toetuse maksmiseks, ei ole riigi ressursid.

111. Nagu on käesoleva ettepaneku punktis 45 märgitud, tuleb selle kohta lõplik otsus teha siiski eelotsusetaotluse esitanud kohtul, kelle käsutuses on täieliku analüüsi tegemiseks vajalikud andmed ja muu faktiteave. Selleks peab ta Euroopa Kohtu antud suuniste alusel konkreetsemalt kontrollima esiteks, kas tekstiilitoodete ja jalatsite turuleviijate maksed Eco TLC-le on *de facto* kohustuslikud; teiseks, kas vaatamata sellele, et kõnealuseid vahendeid haldab Eco TLC, tuleb need vahendid lugeda siiski pideva avaliku kontrolli all ning selle liikmesriigi pädevate võimuorganite käsutuses olevaks, võttes arvesse Eco TLC sõltumatuse puudumist nende vahendite suhtes ja avaliku võimu kontrolli ulatust nende üle; ning kolmandaks, kas kõnealuse eelise ja riigieelarve vähemalt potentsiaalse vähenemise vahel on piisavalt otsene seos.

D. Majandusliku eelise olemasolu

112. Käesoleva ettepaneku punktis 41 nimetatud tingimuste hulgast asun nüüd analüüsima seda, mis puudutab majandusliku eelise olemasolu.

70 Vt käesoleva ettepaneku 12. joonealune märkus ja selles viidatud Conseil d'État' (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) kohtupraktika.

71 Vt näiteks 19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Association Vent De Colère! jt (C-262/12, EU:C:2013:851, punktid 26 ja 36) ning 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407, punkt 71). Vt selle kohta ka 13. septembri 2017. aasta kohtuotsus ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671, punkt 30) ja 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkt 84).

72 Vt 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkt 70).

73 30. mai 2013. aasta kohtuotsus Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE (C-677/11, EU:C:2013:348, punkt 32).

74 Vt selle kohta 8. septembri 2011. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Madalmaad (C-279/08 P, EU:C:2011:551, punkt 107); 9. oktoobri 2014. aasta kohtuotsus Ministerio de Defensa ja Navantia (C-522/13, EU:C:2014:2262, punkt 48) ning 16. aprilli 2015. aasta kohtuotsus Trapeza Eurobank Ergasias, C-690/13, EU:C:2015:235, punkt 28).

113. Selle kohta tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika järgi loetakse riigiabiks sekkumine, mis võib oma vormist sõltumata otse või kaudselt seada mõne ettevõtja soodsamasse olukorda või mida tuleb pidada majanduslikuks eeliseks, mida abisaajast ettevõtja ei oleks tavalistes turutingimustes saanud.[75]

114. Seega loetakse eelkõige abiks mitmesuguses vormis sekkumisi, mis leevendavad ettevõtja eelarvet tavaliselt koormavaid kohustusi ja mis seetõttu ei ole küll subsiidiumid selle sõna kitsas tähenduses, ent on siiski samalaadsed ja samasuguse mõjuga.[76] Eelisega on tegemist iga kord, kui ettevõtja finantsseisund on paranenud riigi sekkumise tagajärjel, mis on toimunud tavalistest turutingimustest erinevatel tingimustel.[77]

115. Käesoleval juhul tundub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust nähtuvate asjaolude põhjal, et eri rahalised toetused, mida Eco TLC maksab lepingu sõlminud sortimisettevõtjatele, ei vasta tingimata tekstiilitoodetest ja jalatsitest tekkinud jäätmete sortimise ja ringlussevõtu turuhinnale.[78]

116. Nagu komisjon märkis, ei ole sortimisettevõtjatele toetuse andmise eesmärk seega nähtavasti osutatud teenuse eest tasu maksmine, vaid nagu ilmneb tehnilisest kirjeldusest,[79] on selle eesmärk „nii jäätmekäitluse sektori tuleviku kindlustamine, aidates selle käitluse kulusid katta, kui ka selle tulemuslikkuse parandamine nii sorditavate koguste suurendamise kui ka taaskasutuseta kõrvaldatavate jäätmekoguste vähendamise aspektist“. Finantstoetusel on seega peamiselt keskkondlik eesmärk, nimelt pärssida tekstiili- ja jalatsijäätmete kõrvaldamist ilma taaskasutuseta. Sellel toetusel on ka sotsiaalne eesmärk: anda eelis ettevõtjatele, kes võtavad tööle rohkem inimesi, kellel on raske tööturule pääseda.

117. Teiseks ei põhine tehnilises kirjelduses sisalduvad toetuse arvutamise valemid sortimise ja ringlussevõtu teenuste maksumusel.[80] Nendes ei võeta arvesse ei teenuse osutamise kulusid ega turuhinda. Arvutamine põhineb hoopis ettevõtja tegevusel kui tervikul ja selles võetakse arvesse muid tegureid, mis võivad kujutada endast majanduslikku eelist.

118. Nii täiendab näiteks arengutoetus tegevuse püsimise toetust ja selle eesmärk on muu hulgas katta investeeringud, mille sortimisasutused on teinud uute sortimiskeskuste loomiseks või laiendamise jaoks. Nende investeerimiskulude katmine, mis ei ole seotud Eco TLC vastusooritusega, näib tõesti andvat lepingu sõlminud sortimisettevõtjatele majandusliku eelise.

119. Lisaks, kuna töötajate töötasuga seotud kulud koormavad olemuslikult ettevõtjate eelarvet, on nende katmine Euroopa Kohtu praktika kohaselt majanduslik eelis.[81] Samuti võib endast sellist eelist kujutada sotsiaalsetes raskustes olevate isikute töölevõtmise kulude katmine.

75 27. juuni 2017. aasta kohtuotsus Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (C-74/16, EU:C:2017:496, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika); 6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* FIH Holding ja FIH Erhvervsbank (C-579/16 P, EU:C:2018:159, punkt 44) ning 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407, punkt 74 ja seal viidatud kohtupraktika).

76 19. märtsi 2013. aasta kohtuotsus Bouygues ja Bouygues Télécom *vs.* komisjon jt ning komisjon *vs.* Prantsusmaa jt (C-399/10 P ja C-401/10 P, EU:C:2013:175, punkt 101) ja 27. juuni 2017. aasta kohtuotsus Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (C-74/16, EU:C:2017:496, punkt 66).

77 Vt selle kohta eelkõige 2. septembri 2010. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Deutsche Post (C-399/08 P, EU:C:2010:481, punkt 40) ja 7. mai 2020. aasta kohtuotsus BTB Holding Investments ja Duferco Participations Holding *vs.* komisjon (C-148/19 P, EU:C:2020:354, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).

78 Samuti kohtujurist Louis Dutheillet de Lamothe'i ettepanek, millele on viidatud käesoleva ettepaneku 40. joonealuses märkuses.

79 VI peatüki punkt C.

80 Vt käesoleva ettepaneku punktid 20 ja 21.

81 12. detsembri 2002. aasta kohtuotsus Belgia *vs.* komisjon (C-5/01, EU:C:2002:754, punktid 38 ja 39).

120. Eeltoodust nähtub, et rahalise toetuse kindlaksmääramiseks kasutatud arvutusvalemi tõttu ja arvutamisel muude tegurite kui kõnealuste jäätmete ringlussevõtu- ja töötlemiskulude arvessevõtmise tõttu võib seda rahalist toetust, mida Eco TLC maksab põhikohtuasjas kõne all oleva süsteemi kohaselt sortimisettevõtjatele, käsitada – kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrollidest ei tulene teisiti – neile ettevõtjatele majandusliku eelise andmisena, mida neil puhtalt turutingimustel ei oleks.[82]

E. Lepingu sõlminud sortimisasutustele antud majandusliku eelise valikulisus

121. Seoses valikulisuse tingimusega tuleb meenutada, et selleks, et asjaomane meede kuuluks ELTL artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse, peab see andma teatavatele ettevõtjatele või ettevõtjate kategooriatele või teatud majandussektoritele valikulise eelise, asetades nad soodsamasse olukorda kui teised.[83]

122. Eelise valikulisuse tingimuse hindamiseks tuleb kindlaks teha, kas konkreetset õiguslikku raamistikku arvestades on liikmesriigi meede selline, et see soodustab „teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist“ võrreldes teiste ettevõtjatega, kes on asjaomase abikava eesmärki arvestades võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras ning keda koheldakse erineval viisil, mida võib sisuliselt pidada diskrimineerivaks.[84] Riigiabi mõiste ei hõlma riigipoolseid meetmeid, millega kehtestatakse ettevõtjate erinev kohtlemine, ja mis on seega *a priori* valikulised, kui selline erinev kohtlemine tuleneb selle süsteemi olemusest või ülesehitusest, millesse need meetmed kuuluvad.[85]

123. Meetme valikulisuse küsimuse analüüs langeb seega sisuliselt kokku selle küsimuse analüüsiga, kas seda meedet kohaldatakse kõigi nende ettevõtjate suhtes mittediskrimineerivalt. Seega on valikulisuse kontseptsioon seotud diskrimineerimise kontseptsiooniga.[86]

124. Ent kuigi on tõsi, et nagu väidab komisjon oma seisukohtades, on meede ette nähtud ainult tekstiili- ja jalatsisektori sortimisettevõtjatele, on Euroopa Kohus siiski selgitanud, et meede, mida kohaldatakse ainult ühel tegevusalal või sel alal ainult osa ettevõtjate suhtes, ei ole tingimata valikuline. Nagu ilmneb kahes eelmises punktis esitatud kaalutlustest, on meede nimelt valikuline vaid siis, kui konkreetse õiguskorra raames kaasneb meetmega eelis teatud ettevõtjate jaoks, võrreldes teistega, kes tegutsevad muudel tegevusaladel või samas sektoris ning kes asuvad nimetatud korraga taotletavat eesmärki arvesse võttes võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras.[87]

125. Käesoleval juhul tuleb lepingu sõlminud sortimisettevõtjatele antud võimaliku eelise valikulisuse tuvastamiseks seega kontrollida, kas kõnealuses süsteemis tehakse vahet ettevõtjatel, kes on asjaomaste õigusnormidega taotletavat eesmärki silmas pidades võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras.[88]

82 Vt selle kohta 6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. FIH Holding ja FIH Erhvervsbank (C-579/16 P, EU:C:2018:159, punkt 45). Samuti vt kohtujurist Louis Dutheillet de Lamothe'i ettepanek, millele on viidatud käesoleva ettepaneku 40. joonealuses märkuses.

83 Vt selle kohta 4. juuni 2015. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. MOL (C-15/14 P, EU:C:2015:362, punkt 59) ja 30. juuni 2016. aasta kohtuotsus Belgia *vs*. komisjon (C-270/15 P, EU:C:2016:489, punkt 48).

84 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407, punkt 84). On üldteada, et see kohtupraktika tuleneb 8. novembri 2001. aasta kohtuotsusest Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke (C-143/99, EU:C:2001:598; täpsemalt vt punkt 41), mis käsitleb energiamaksu vähendamist, mida Austrias kohaldatakse ettevõtjate suhtes, kes tegutsevad peamiselt töötleva tööstuse sektoris. Hiljem kinnitati seda maksuvaldkonnas kahes Euroopa Kohtu suurkoja otsuses, nimelt 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsuses komisjon *vs*. World Duty Free Group jt (C-20/15 P ja C-21/15 P, EU:C:2016:981, punkt 86) ja 19. detsembri 2018. aasta kohtuotsuses A-Brauerei (C-374/17, EU:C:2018:1024, punkt 22). Euroopa Kohus on siiski otsesõnu selgitanud, et see meetod ei ole ette nähtud ainult maksumeetmete analüüsimiseks (21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Hansestadt Lübeck (C-524/14 P, EU:C:2016:971, punkt 55). Nii on liidu kohtud kasutanud seda analüüsimeetodit muudeski kui maksuküsimustes; lisaks viimasele viidatud kohtuotsusele vt näiteks 28. juuli 2011. aasta kohtuotsus Mediaset *vs*. komisjon (C-403/10 P, EU:C:2011:533, punkt 36) ja 14. jaanuari 2015. aasta kohtuotsus Eventech (C-518/13, EU:C:2015:9, punkt 55 jj).

85 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Hansestadt Lübeck (C-524/14 P, EU:C:2016:971, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

86 Vt 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Hansestadt Lübeck (C-524/14 P, EU:C:2016:971, punkt 53).

87 Vt 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Hansestadt Lübeck (C-524/14 P, EU:C:2016:971, punkt 58).

88 Vt selle kohta 14. jaanuari 2015. aasta kohtuotsus Eventech (C-518/13, EU:C:2015:9, punkt 56).

126. Kõigepealt tuleb liikmesriigi süsteemi kohta, mis näeb ette laiendatud tootjavastutuse tekstiili- ja jalatsijäätmete käitlemise eest, märkida, et selle süsteemi esmane eesmärk on kindlustada neist toodetest tekkivate jäätmete käitlemise sektori tulevikku ja seda sektorit arendada, mis soodustab eelkõige ja vastavalt direktiivis 2008/98 määratletud jäätmetöötlusviiside hierarhiale [89] nende taaskasutamist materjalina, nimelt korduskasutamist ja ringlussevõttu. [90]

127. Selle kohta tuleb märkida, et nagu on näha käesoleva ettepaneku punktidest 4 ja 7–9, on laiendatud tootjavastutuse süsteemi kehtestamine esiteks liidu enda õiguses ette nähtud ja teiseks langeb kõnealuse süsteemi esmane eesmärk kokku liidu jäätmenormide eesmärgiga ja üldisemalt liidu esmase eesmärgiga edendada jätkusuutlikku majanduskasvu. Seoses sellega täpsustas Prantsuse Vabariik oma seisukohtades, et Prantsuse seadusandja kehtestas kõnealuse õigusraamistiku just direktiivis 2008/98 kindlaks määratud eesmärkide ja kohustuste täitmiseks.

128. Järgmiseks, kuigi kõnealune süsteem ei ole formaalses mõttes erand asjaomasest õiguslikust raamistikust, jäävad selle tagajärjel siiski rahalise toetuse saajate hulgast välja sortimisettevõtjad, kes nimetatud süsteemi raames kindlaks määratud tingimustele ei vasta. [91] Sellega seoses tuleb meenutada, et ELTL artikli 107 lõikes 1 on riigi sekkumised määratletud olenevalt nende tagajärgedest, sõltumata kasutatud meetoditest. [92]

129. Seega ei saa *a priori* välistada, et selline süsteem võimaldab tegelikult ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses soosida „teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist“, andes neile kõnealust rahalist toetust.

130. Selle kohta nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust siiski, et kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu tehtud kontrollist ei tulene teisiti, siis tundub, et võimalus sõlmida taaskasutusorganisatsiooniga leping ja saada seega kõnealuses süsteemis ette nähtud rahalist toetust on kättesaadav kõigile selle sektori ettevõtjatele kogu Euroopa Liidu territooriumil.

131. Seega näib, et põhimõtteliselt ei diskrimineeri kõnealune süsteem selle sektori ettevõtjaid kõnealuses süsteemis ette nähtud rahalise toetuse kättesaadavuse osas kuidagi.

132. Sellegipoolest on tehnilises kirjelduses selleks, et sortimisettevõtja saaks taaskasutusorganisatsiooniga lepingu sõlmida ja seega vastata rahalise toetuse saamise nõuetele, ette nähtud, et ettevõtja peab täitma kahte liiki tingimusi. [93] Esiteks peab ta järgima liikmesriigi keskkonnakaitsealaseid ning jäätmete vedamise, komplekteerimise, sortimise ja töötlemise alaseid õigusnorme või teiste liidu riikide samaväärseid õigusnorme. Teiseks peavad tema sortimiskeskused järgima iga aasta kohta tulemuslikkuse ja jälgitavuse kriteeriume, mille eesmärk on edendada esmajärjekorras materjalina taaskasutamist (korduskasutamine, ringlussevõtt ja muud materjali taaskasutamise viisid).

133. Konkreetsemalt tuleb tehnilise kirjelduse kohaselt esiteks vähemalt 90% tekstiili- ja jalatsijäätmete materjalist taaskasutada (korduskasutada, ringlusse võtta ja muudel viisidel taaskasutada), teiseks tuleb vähemalt 20% sorditud jäätmetest ringlusse võtta (kiududeks purustades ja/või puhastuslappidena), et aidata kaasa selle täiendava lahenduse arendamisele korduskasutuse kõrval, ning kolmandaks võib kõrvaldada maksimaalselt 5% jäätmeid.

89 Vt direktiivi 2008/98 põhjendus 31 ja artikkel 4.

90 Süsteemi eesmärk on ka optimeerida nende jäätmete käitlemist nii keskkondlikus, majanduslikus kui ka sotsiaalses mõttes. Vt selle kohta 2014. aasta määruse preambul.

91 Euroopa Kohus kasutas 26. aprilli 2018. aasta kohtuotsuses ANGED (C-233/16, EU:C:2018:280, täpsemalt vt punkt 46 jj) analoogilist analüüsimeetodit, kuigi kohtuasi puudutas liikmesriigi meedet, millega anti maksusoodustus.

92 26. aprilli 2018. aasta kohtuotsus ANGED (C-233/16, EU:C:2018:280, punkt 47) ja 7. novembri 2019. aasta kohtuotsus UNESA jt (C-105/18–C-113/18, EU:C:2019:935, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika).

93 Vt VI peatüki punkt B.

134. Seoses sellega ei saa eitada, et kuna selliste objektiivsete tingimustega püütakse suurel määral soodustada materjali taaskasutamist ja eriti ringlussevõttu, ning pärssida tekstiili- ja jalatsijäätmete kõrvaldamist taaskasutamiseta, on need kooskõlas eespool punktides 122 ja 123 nimetatud eesmärkidega, mida taotletakse liidu jäätmealaste ja laiendatud tootjavastutust puudutavate õigusnormidega, mille rakendamiseks on kõnealust süsteemi kehtestavad Prantsuse õigusnormid vastu võetud. [94]

135. Sellisel juhul on selliste kriteeriumide sätestamise tulemuseks vahetegemine ettevõtjatel, kes ei ole neid kriteeriume kehtestavate õigusnormide eesmärke silmas pidades sarnases olukorras. [95]

136. Sortimisettevõtjad, kelle tehniline suutlikkus ja/või organisatsiooni struktuur ei võimalda selliseid tingimusi täita, on piisavalt erinevas faktilises olukorras, et nende eesmärkide seisukohalt ei ole põhjust lugeda neid võrreldavaks ettevõtjatega, kes on seevastu nende tingimuste täitmiseks võimelised. Kui neil ettevõtjatel ei ole võimalik saada põhikohtuasjas käsitletavas süsteemis ette nähtud rahalist toetust, ei ole seega tegemist nende erineva kohtlemisega, mida saaks sisuliselt „diskrimineerivaks“ kvalifitseerida.

137. Järelikult ei anna kõnealune süsteem valikulist majanduslikku eelist sortimisettevõtjatele, kes saavad tänu sellele, et nad suudavad täita tehnilises kirjelduses kehtestatud objektiivseid kriteeriume, sõlmida kokkuleppe taaskasutusorganisatsiooniga ja saada niiviisi rahalist toetust.

138. Sellega seoses pean siiski veel märkima, et nagu on märgitud käesoleva ettepaneku punktis 98, saab taaskasutusorganisatsioon kõnealuses süsteemis nähtavasti ise kehtestada täiendavaid kriteeriume, mida sortimisettevõtjad peavad temaga lepingu sõlmimiseks täitma. Selles kontekstis tasub märkida, et tehnilise kirjelduse kohaselt on just taaskasutusorganisatsioon see, kes määrab tegevusloataotluses ning tema enda ja sortimisettevõtjate vahel sõlmitavas tüüplepingus kindlaks, millised on sorditavate jäätmete sortimiseelse teekonna jälgitavuse eeskirjad.

139. Kuna Euroopa Kohtul ei ole nende asjaolude kohta piisavalt teavet, tuleb seda, kas need tingimused põhjustavad erinevat kohtlemist, mida võib kõnealuse süsteemi eesmärki silmas pidades sisuliselt „diskrimineerivaks“ kvalifitseerida, hinnata eelotsusetaotluse esitanud kohtul.

F. Meetme mõju konkurentsile ja liikmesriikidevahelise kaubanduse mõjutamine

140. Mis puudutab eespool punktis 41 nimetatud kahte teist tingimust, siis tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et liikmesriigi meetme riigiabiks lugemiseks ei tule tõendada abi tegelikku mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele ega konkurentsi tegelikku moonutamist, vaid tuleb üksnes hinnata, kas abi võib seda kaubandust kahjustada ja konkurentsi moonutada. [96]

141. Siiski ei saa liikmesriikidevahelise kaubanduse mõjutamine olla pelgalt oletuslik või eeldatav. Niisiis tuleb kindlaks teha, kuidas asjaomase meetme prognoositav toime võib liikmesriikidevahelist kaubandust mõjutada. [97]

94 Vt selle kohta 26. aprilli 2018. aasta kohtuotsus ANGED (C-233/16, EU:C:2018:280; täpsemalt vt punkt 53). Vt selle kohta käesoleva ettepaneku 91. joonealune märkus.

95 Vt selle kohta 26. aprilli 2018. aasta kohtuotsus ANGED (C-233/16, EU:C:2018:280, punkt 55). Vt selle kohta käesoleva ettepaneku 91. joonealune märkus.

96 27. juuni 2017. aasta kohtuotsus Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (C-74/16, EU:C:2017:496, punkt 78 ja seal viidatud kohtupraktika). Vt ka 19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Arriva Italia jt (C-385/18, EU:C:2019:1121, punkt 42).

97 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407, punkt 90 ja seal viidatud kohtupraktika).

142. Sellega seoses tuleb konkurentsi moonutamist puudutava tingimuse kohta märkida, et kui kõnealune süsteem annab lepingu sõlminud sortimisettevõtjatele eelise, mida neil tavalistes turutingimustes ei oleks ja mis võib olla suurem kui kõnealuste jäätmete ringlussevõtu- ja töötlemiskulude katmiseks vaja, võiks see eelis parandada nende ettevõtjate konkurentsipositsiooni, võrreldes teiste konkureerivate ettevõtjatega. Seega paistab olevat väljaspool kahtlust, et seda tingimust tuleb lugeda täidetuks.

143. Mis puutub liikmesriikidevahelise kaubanduse mõjutamise tingimusse, siis tuleb esiteks märkida, et rahaline toetus puudutab üksnes Prantsusmaalt pärit jäätmeid. Nii mõjutab see süsteem lepingu sõlminud sortimisettevõtjaid tegelema üksnes Prantsuse kaubaga, kahjustades liidusisest kaubandust. Teiseks, kui Eco TLCga lepingu sõlmimine on tekstiili- ja jalatsijäätmete sortimise ja ringlussevõtu Prantsuse turule sisenemise eeldus, võib see asjaolu muuta sellele turule sisenemise teiste liikmesriikide ettevõtjate jaoks raskemaks. Neil asjaoludel leian, et kõnealust süsteemi võib pidada selliseks, mis võib oma prognoositava toimega liikmesriikidevahelist kaubandust mõjutada.

IV. Ettepanek

144. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Conseil d'État' (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) eelotsuse küsimusele järgmiselt.

1. ELTL artiklit 107 tuleb tõlgendada nii, et sellist süsteemi, nagu on kehtestatud kõnealuste liikmesriigi õigusnormidega, milles on ette nähtud laiendatud tootjavastutus jäätmekäitluse eest ning milles avaliku võimu organite väljastatud tegevusloaga eraõiguslik mittetulunduslik taaskasutusorganisatsioon kogub teatava tootekategooria turuleviijatelt, kes on temaga sõlminud vastava lepingu, tasu teenuse eest, mis seisneb neist toodetest tekkivate jäätmete töötlemise korraldamises turuleviijate asemel, ning maksab nende jäätmete sortimise ja taaskasutusega tegelevatele ettevõtjatele toetust, mille summa on tegevusloas kindlaks määratud, arvestades keskkonnaalaseid ja sotsiaalseid eesmärke, ei tule põhimõtteliselt selle artikli tähenduses riigiabiks lugeda.

2. Siiski peab eelotsusetaotluse esitanud kohus, kelle käsutuses on vajalikud andmed ja muu faktiteave, et igakülgselt analüüsida seda, kas kõnealust süsteemi saab kvalifitseerida riigiabiks, kontrollima esiteks, kas nende turuleviijate maksed taaskasutusorganisatsioonile on *de facto* kohustuslikud; teiseks, kas vaatamata sellele, et kõnealuseid vahendeid haldab taaskasutusorganisatsioon, tuleb need vahendid lugeda siiski pideva avaliku kontrolli all ning selle liikmesriigi pädevate võimuorganite käsutuses olevaks, võttes arvesse taaskasutusorganisatsiooni sõltumatuse puudumist nende suhtes ja avaliku võimu kontrolli ulatust nende üle; kolmandaks, kas kõnealuse eelise ja riigieelarve vähemalt potentsiaalse vähenemise vahel on piisavalt otsene seos; ja neljandaks, kas täiendavad kriteeriumid, mida see taaskasutusorganisatsioon võib ise kehtestada ja mida sortimisettevõtjad peavad temaga lepingu sõlmimiseks täitma, põhjustavad erinevat kohtlemist, mida võib kõnealuse süsteemi eesmärki silmas pidades sisuliselt „diskrimineerivaks" kvalifitseerida.